

C.

De lærde Skoler.

I. Forgivning.

Ny almindelig Forordning angaaende
de lærde Skoler i Danmark
og Norge.

(Skuttet. See færige Aart. S. 290.)

Niende Capitel.

Om Skolernes Eiendomme, Fonds, Indtægter og Udgifter og Regnskabsføringen over samme.

§. 109.

Ligesom alle de private Legater, om hvilke i denne Forordnings §. 71 er bestemt, saaledes skulle ogsaa alle andre de lærde Skolers og deriblandt Odense Communitets nuværende eller tilkommende faste og løse Eiendomme, Kapitaler, Legater, Indtægter og Indtægtskilder være og blive dem urokkelige

forfikkrede, og alle Fundatser, Gavebreve, Anordninger og Udskrifter, som hiemle dem samme, stedsse staae i fuldeste Kraft.

§. 110.

Enhver Skole skal beholde sine Eiendomme, Kapitaler, Legater og øvrige Indtægtskilber udelte, og dens Indtægter af samme anvendes først og fornemmelig til dens egne Fornødenheder, efter de Reglementer, som Vor Direction affatter; men hvad som derefter ved Skolerne hver for sig og ved Odense Communitet bliver aarligen tilovers, skal, for saavidt det ikke ved Fundatser eller andre Anordninger er bestemt til Dplag eller vorcude Kapital, inddrages under det oprettede almindelige Skolefond, om hvilket Vor Direction under 22de Mai 1807 er tillagt speciel Befaling.

§. 111.

Af det almindelige Skolefond, hvilket aldrig maa anvendes til andet Brug, end til det lærde Skolevæsenes Fornødenheder og Forbedring, udredes først Udgioterne til saadanne Fornødenheder, som maatte være fælles for samtlige Skoler, og ikke kunne reglementeres for nogen eller nogle især, dernæst de Tilskudde, som maatte udfordres for de mindre formuende Skoler, der ikke selv have Indtægter i Forhold til deres Udgioter, og endeligen grundlægges derved saadanne Fonds, som til Skolevæsenets Løb i enkelte Grene kunne være

fornødne eller gavnlige. Bestyrelsen over Fonden fører Vor Direction efter de Regler, som Vi derfor have foreskrevet.

§. 112.

Overtilsynet med Skolernes Pengevæsen staar under Skole-Ephoratet paa ethvert Sted, som til alle Tider maa være underrettet om den eller de det vedkommende Skolers oeconomiske Forfatning, og uden hvis Samtykke ingen Kapital maa opsiges eller udsættes.

§. 113.

Det specielle Tilsyn og den specielle Forvaltning vedbliver under de ved foregaaende Anordninger udnævnte Skoleforstandere, hvilke paa ethvert Sted ere: Stedets Magistrat, dets første Sognepræst, og Skolens første Lærer.

§. 114.

Ingen af de faste Lærere ved nogen Skole skal det være paalagt som Embedspligt, at føre Skolens Regnskab, men samtlige Forstandere vælge af deres Middel, eller ogsaa udenfor samme, en paalidelig og vederhæftig Mand, som oppebærer Skolens Indtægter, udtæller dens Udgifter, og fører behørigt Regnskab over samme, imod derfor at nyde aarligen 2 Procent af de løbende Indtægter, han oppebærer, indtil 5000 Rdlr., og 1 Procent af det, som disse aarlige Indtægter beløbe sig høiere end denne Sum. Blandt løbende

Indtægter kunne ikke regnes saadanne Kapitaler, som indbetales for at omsættes.

§. 115.

I Almindelighed have Forstanderne under Ephorerens Tilsyn at vaage over Skolernes Kapitaler og Eiendomme, deres Indtægter og Udgifter, saaledes at Kapitalerne altid ere og blive sikkert udsatte paa Rente, de øvrige Eiendomme i god Orden vedligeholdes, Indtægterne efter Mulighed forøges, og Udgifterne ikke overgaae det Bestemte eller Nødvendige. I Særdeleshed paa- ligger det dem at være nøie underrettede om Skolernes Indtægter og Indtægtskilder; at holde i den dertil ved hver Skole indrettede Bog alle Skolens Foundationer, Gavebreve og Legater nøiagtigen indførte; at administrere, ved Hielp af Regnskabsføreren, Skolernes Jordegods og Tien- der; at instruere Regnskabsføreren om de Pligter, han har at iagttage; at paasee, at han nøiagtigen opfylder dem; at lade sig af ham stille saadan Caution, som de til deres Betryggelse og i Forhold til de Typerørseler, han paa een gang kan have i Kasse, ansee tilstrækkelig; at meddele ham de til hans Regnskabs Tilæggelse fornødne Indtægts- og Udgifts-Ordres; at paasee, at hans Regnskabs- Extracter, Regnskab og Antegnelser Besvarelse i rette Tid indsendes. Derksom nogen Skole ved dens Forstanderes Forsømmelse nogensinde lider

Tab, staae de derfor een for alle og alle for een til Ansvar.

§. 116.

Regnskabsføreren skal med Flid og Trost indkræve Skolens Indtægter til de Tider, naar de forfalde; rigtigen og betimeligen udbetale de Udgifter, til hvilke Forstanderne give Ordre og Anvisninger; over Indtægter og Udgifter føre et ordentligt og nøiagtigt Regnskab, og til rette Tid indsende sine Regnskabs-Extracter, Regnskaberne selv og Antegnelsernes Besvarelse. For Oppebørsel og Regnskabsføring staaer han til Ansvar paa samme Maade, som andre offentlige Oppebørsels- og Regnskabsbetiente.

§. 117.

Paa det at Regnskabsføreren kan være underrettet om, hvad han har at oppebære, skal ham af Skolens Forstandere være meddeelt en nøiagtig Fortegnelse over alle de Indtægter, som Skolens aarligen tilkomme, med Underretning om, til hvilken Tid enhver Indtægt forfalder. Til Udgifterne meddele de ham enten staaende Ordre, efter de af Vor Direction tilstillede Reglementer, eller og særskilte for andre tilfældige Udgifter. Uden Udgifts-Ordre, som vedlægges Regnskabet, maa han Intet udbetale.

§. 118.

Enhvert Skoleregnskab skal have trende Afdelinger: den ene for Skolen i Almindelighed, den

anden for Bibliotheket og de videnskabelige Apparater, den tredie for Stipendierne, og disses Fonds og Dplagssummer.

Til enhver af disse Afdelinger henføres de Indtægter og Udgifter, som dertil høre. For saavidt Dplagssummerne ikke ved Skolerne selv udrælles, men forbeholdes Disciple, indtil de studere ved Universitetet, skulde de fra Skolerne efterhaanden indsendes til det almindelige Skolefond, fra hvilket de i sin Tid anvises til Bedkommende.

§. 119.

Med hver Maanedes, Kvartals og Aars Udgang skal Regnskabsføreren til Forstanderne afgive Extract af Regnskabet over de i Maanedens, Kvartals og Arets Løb forefaldne Indtægter og Udgifter. Maanedes-Extracterne beholde Forstanderne for sig til Underretning. Af Kvartals-Extracterne og General-Extracten, hvilke afgives i trende Afskrifter, beholde Forstanderne een, og sende den anden til Directionen, den tredie til Skole-Ephorerne.

§. 120.

Med ingen Maanedes og intet Kvartals eller Aars Afslutning maa Regnskabsføreren beholde større Sum end 2 a 300 Rdlr. i Kasse. Alt hvad som Extracterne vise at være derover, skulde Forstanderne da uden Henstand af Regnskabsføreren modtage, og siden deraf igien til ham udtælle,

hvad han efterhaanden til løbende Udgifter
behøver.

§. 121.

Til at giemme de Skolens Penge, som saaledes og ellers komme i Skoleforstandernes Bærge, skal, som hidtil har været anordnet, paa ethvert Steds Raadstue være hensat en jernbunden Kasse med trende dirkesrie Laase, til hvilke trende af Forstanderne, nemlig en af Magistraten, Sognepræsten og den første Lærer skal have hver sin Nøgle. Saa ofte Kassen aabnes; skulle de alle tre være tilstede. Er nogen hindret ved Sygdom eller andet lovligt Forsald fra at møde, kan han afgive sin Nøgle til de øvrige Forstandere, af hvilke i det mindste tvende skulle være tilstede ved Kassens Aabning.

§. 122.

End videre skal Kassen bevare de Obligationer og andre Documenter af Bigtighed, som vedkomme Skolens Pengevæsen, ligesom og en af Ephorerne authoriseret, giennemdraget og forseglet Protocol, i hvilken Forstanderne under deres Hænder indtegne, hver Gang de møde, og hvilke Summer, Skolen tilhørende, der nedlægges eller ndtages.

§. 123.

Naar de bestemte aarlige Stipendier uddeles, skal det skee i en Forsamling af Forstanderne til Disciplenes Forældre eller Bøerger, eller hvem disse dertil give Fuldmagt, som derfor qvittere paa en Fortegnelse, der til den Ende maa være affattet. Dette Document afgives til Regnskabsføreren, for at tiene til Bilag ved Regnskabet.

§. 124.

Til Underretning for Revisionen om Skolens frugtbringende Kapitaler og om Sikkerheden, som for samme have, skulle Forstanderne aarligen afgive til Regnskabsføreren en Fortegnelse over disse hver især, samt over de Pantar eller andre Sikkerheder, hvori de ere udestaaende, hvilken Fortegnelse vedlægges Regnskabet. For saavidt Kapitalerne i Huuspanter ere udsatte, skal i det mindste hvert tiende Aar en lovlig Synsforretning af Sagkyndige over Panterne holdes, hvilken Synsforretning vedlægges Regnskabet.

§. 125.

Med Skolernes Bygninger og Værelser, hvilke paa alle, ligesom allerede paa de fleste Steder er fæet, skulle gives passende Udvidelser og Forbedringer, have Forstanderne Tilsyn, at de tilbørligen vedligeholdes paa Kirkerne's Bekostning, hvor Vedligeholdelsen, ifølge Lovens 2—22—71, for Kirkerne er Pligt; for Skolekassens Regning, hvor

Kirkerne ved speciel Anordning ere fritagne. I sidste Tilfælde skulle Forstanderne være bemyndigede til, uden Forespørgsel at foranstalte Reparationer indtil 50 Rdlr. Beløb. For dem fra 50 Rdlr. til 100 Rdlr. indhentes Ephorernes Samtykke; for dem af 100 Rdlr. og derover gøres Forestilling af Ephorerne til Directionen.

§. 126.

Med Skolernes Bogsamlinger, for hvis hensigtsvarende Forøgelse fremdeles af Directionen skal drages Omkostning, har enhver Skoles første Lærer Tilsyn, og staaer derfor til Ansvar. Alle de Bøger, som allerede have eller herefter kjøbes eller gives, skulle findes indførte i en dertil indrettet Protocol. Over dem, som kjøbes, og Prisen, til hvilken de kjøbes, lægges aarligen en af Skolens første Lærer attesteret Fortegnelse ved Skoleregnskabet. Naar den første Lærer ved Døden afgaaer eller fratræder, skal af Skolens Forstandere nøie eftersees, om alle Bøger, saaledes som de i Cataloget findes indførte, virkelig ere tilstede. Mangler nogen, skal den afgangne Lærers Boe eller den Fratrædende tilsvare samme. Derefter skeer formelig Overleverelse til enhver første Lærer.

§. 127.

Naar Skolernes øvrige Inventarier, ligesom og deres Bogsamlinger eengang fuldstændigen ere

optagne, og Fortegnelser derover indsendte, da forfatte Skolernes første Lærere, hver for sin Skole, aarlig Fortegnelse over Afgang og Tilgang, hvilken afgives til Regnskabsføreren, for at følge hans Regnskab.

§. 128.

Enhvert Aars Regnskab skal være forfattet og til Skoleforstanderne afgivet i det seneste 3 Uger efter Aarets Forløb. Hvad som i Aarets Løb er forfaldet til Indtægt, men ikke indkommet, føres til Restance. Forstanderne tegne paa Regnskabet, om de derved have noget at bemærke eller ikke, og indsende det derpaa ufortøvet til Vor Direction, under hvilken det revideres og decideres. Af de reviderede og deciderede Regnskaber tilstilles Ephorernes Afskrifter fra Directionen.

§. 129.

For Regnskaber, Extracter, og hvad videre dertil henhører, bestemmer Vor Direction de Schemata, hvorefter de indrettes og føres.

§. 130.

I Cathedralskolerne i Kiøbenhavn, Christiania og Odense, samt ved Communitetet i Odense forbliver det ved de Indretninger i Henseende til Regnskabsvæsenet, som der ere indførte, saa længe Vi ikke finde for godt, deri at gjøre Forandring.

§. 131.

Hvert Aar haver Vor Direction til Ds aller-
underdanigst at indgive Generalberetning og der-
hos summarisk Regnskab over det hele lærde Sko-
levæsen og sammes oeconomiske Tilstand.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunder-
danigst have at rette. Givet i Vor Kongelige
Residentstads Kiøbenhavn, den 7de Nov. 1809.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

Møsting.

Gold. Knudsen. Bülow. Monrad.

II. Legater.

1) Til otte Skoler i Sylland og til
Roefkilde Skole:

Det Rosensørn *) = Teilmanske Legat.

Ved den 21de Artikel i Reglementet af 2 Febr.
1790 for det af Statsraad Andreas Carl

*) Den første Eier af det oprettede Stamhuus var Stif-
terens Hustru, Frue Christine Marie Rosensørn
Teilman, f. Wormschjold.

Teilmann, med kongelig Tilladelse, oprettede Stamhuus Nørholm, hvilket Reglement er læst og protocolleret i Nørre-Sjællands Landsting den 15 Decbr. 1790, har bemeldte Etatsraad Teilmann skænket hver af de latinske Skoler i Ribe, Golding, Fridericia, Horsens, Aarhus, Randers, Viborg og Aalborg een Gang for alle 200 Rdlr. til Bøgers Indkøb, og desuden forsikket enhver af dem Renten af 200 Rd. aarlig, og Roeskilde Skole 20 Rdlr. aarlig til samme Diemeed.

Forberørte 21 Artikel i bemeldte Reglement lyder saaledes:

"Til en Bogsamling ved hver af de latinske Skoler i Ribe, Golding, Fridericia, Horsens, Aarhus, Randers, Viborg og Aalborg, skal til næste Viborg Snapstings Termin efter min Død, til hver af dem, af min næste Eftersfølger betales een Gang for alle 200 Rdlr., siger To Hundrede Rigsdaler. Og siden af Stamhuus-Eierne, een efter anden til evindelig Tid, til Samlingens Formærelse, ved hvert Aars Snapstings Termin, til hver af fornævnte 8 Skoler; og desuden til Roeskilde latinske Skole aarligen 20 Rdlr., siger Tyve Rigsdaler. Til at bestemme de 1600 Rdlr., som een gang for alle skulde i foreskrevne Maader betales, til de 8 forbemeldte latinske Skoler, overlades min næste Eftersfølger alle de Bøger, som jeg ef-

terlader mig, med hdermere Tillæg, at samme min Efterfølger har frit Valg, disse 1600 Rdlr. at betale, enten i rede Penge, eller in natura med Bøgerne, efter de Priser, som jeg har derfor selv betalt, og i Bog-Registeret anført er, eller og som foran i Bogen antegnet er. Dog med Rabat af 20 pr. C."

2) Til Karhuus Skole.

David Davidsens Legat.

(Udskrift af Testamentet *), saavidt Skolen angaaer)

"I Guds allerhelligste Navn haver jeg David Davidsen i Barret Præstegaard, i Anledning af min tiltagende Skrøbelighed, og medens Gud endnu forunder mig Kræfter til at eftertænke mine Sager, besluttet at opsætte her paa Papir, hvorledes jeg ønsker, at der skal forholde med min Efterladenskab, naar jeg ved Døden maatte være afgaet.

7.

Administrationen over dette mit Gods, saavel som Directionen og Inspectionen over de øvrige

*) Hvilket under 19 Jan. 1787 er af os. Majestæt confirmeret.

Gaver, som efter dette mit Testamentes Indhold ere til publique og gudeligt Brug bestemte i Overensstemmelse med den eller de Fundatser, som derover blive at oprette, haaber jeg og underdanigst beder, at Stiftets høie Dyrighed, Stiftamtmanden og Biskopen, gunstigen paatage dem.

9.

Af den til publique Brug bestemte en tredie Deel, hvis Anvendelse og aarlige Uddelelse ved de Herrer Directeurer bestemmes og fastsættes

a) — b) — —

c) Til tvende fattige og skikkelige Discipler i Aarhus latinke Skole, hver aarlig 10 Rdlr., og ligeledes aarlig til tvende fattige og skikkelige Disciple i Horsens latinke Skole, hver 10 Rdlr., i alt 40 Rdlr.

II.

De fornødne og behørigte Fundatser over alle de aarlige Gaver, som udredes af den bortskændede en tredie Deel, ønsker og underdanigst beder jeg, at Stiftets høie Dyrighed selv ville lade forfatte, saasnart Skiftet er sluttet, og den egentlige Summa med Visshed kan vides.

3) Til Randers Skole.

Fundats for Justitsraad Peder Lassons *) Legat.

Vi Friderich den 4de af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Benders og Gothers; Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Dytmarcken, Greve udi Oldenborg, Delmenhorst, Giøre alle vitterligt: at eftersom hos Os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begiært Voris allernaadigste Confirmation paa efterskreven Fundat, lydende Ord efter andet, som følger:

Saa som Justice-Raad Peder Lassen og hans Hustru, sal. Magdalene Pedersdatter, til Guds Ære og det gemene Beste og særdeles til den studerende Ungdoms Forfremmelse,

*) Fød i Randers 1606, død i Kiøbenhavn 1681 som Justitiarius i Høiesteret. Hans Donationer udgiøre i alt henved 26,000 Rdlr. S. Hofman, I. S. 204. Den her indrykkede Fundats findes vel trykt i det Skrift om P. Lassons Levnet og Stiftelser, som Ench Hofman har udgivet i Kiøbenhavn 1753 i 4to; men da denne Bog er mindre almindelig, finder Udg. det hensigtspassende, igien at lade Fundatsen aftrykke i disse Annaler, til hvis Diemed det ogsaa hører, efterhaanden, saavidt Universitetet og Skolerne angaar, at supplere H. Hofmans Samling.

iblandt andre christelige Stiftelser gudeligen haver besluttet at fundere til en flittig Person fra Randers Skole til Underholdnings Hielp, naar han fra bemeldte Skole til Kiøbenhavns Universitet fremskides, den Capital Tre Hundrede Tyve og Fem Rigsdr. in Specie, som efter Hans Kongl. Majestæts allernaadigste Resolution af 3die Junii 1707, og denne Fundakes 5 Articul, bedrager sig til Capital Fiire Hundrede Tredive Rigsdr. Croner, hvilket velbemeldte Sal. Menniskers Christelige Forsæt ikke i deres levende Live er bragt til Execution, og derfor tilkommer Os, velbemeldte sal. Neder Passons Arvinger, at stille i Værk, saa ville Vi udi den allerhelligste Trefoldigheds Navn til hans udødelige Navns Ære, det gemeene Beste og velbemeldte Sal. Mennisker til en christelig Amindelse af deres efterladte Midler have funderet og stiftet, saasom Vi og hermed funderer og stifter den Capital 430 Rdlr. Croner til en skickelig Persons Underholdning fra Randers Skole, og det med efterfølgende Vilkaar:

- 1) Skal Renten af forskrevne Capital 430 Rdlr. Croner, som aarlig til hver 1te Junii indkommer, og efter seeneeste derom udgangne Kongl. Forordning, og Hans Kongl. Majestæts derpaa grundede allernaadigste Resolution af 3die Junii 1707 beregnet 5 pro Cento, bedrager sig 21 Rdlr. 3 Mk. Croner, de 9 Mk. undtagen,

som Ober-Directori efter den 5te Articuls Indhold for sin Møye tilkommer, 'aarlig gives til en fattig Person, een efter anden, som fra Randers Skole til Kiøbenhavns Universitet fremskides med rigtig Testimonio baade om sin Skickelighed og Nødtørst til Underholdnings Hielp, indtil hand faaer frie Kost.

2) Dersom nogen af dem, som ere af Justice-Raad Lassons Paarsørende, og findes flittige og skickelige, behøver dette Stipendium, og det begierer, skal det samme Person frem for andre bevilges og forundes.

3) Fremskides ingen saadan hvert Aar fra Randers Skole til Kiøbenhavns Universitet, som forhen i denne Fundakes 1ste og 2den Articul ere ommeldt da skal Renten oplegges til samme Brug, naar Behov gøres; dog skal Ober-Director til Successores ej være forbunden at svare nogen Rente af hvis i saa Maade oplagt vorder, førend hand eller de samme vel paa Rente kand faae udsat.

4) Ober-Director over dette Stipendium skal efter Sal. Justice-Raad Lassons Anordning være den af hands Brødre-Børn eller Enster-Børn og Uffom, som haver højest Grad fra Doctoris til Baccalaurei Grad, fører ogsaa et ustraffeligt Lernet, og om flere af dennem haver lige høj Grad, da den som er først promoveret og saa

ffemdeeles hos deres Børn og Uffom, som ere boende i Danmark og fornemmelig i Kiøbenhavn, hvilken Ober-Director af samtlig den Sal. Mands Urvinger denomineris, saa fremt som hannem ellers Ober-Directionen skal betroes, men i deres Mangel bliver Ober-Directionen hos Biskoppen over Sællands Stift og den øverste Borgemester udi Kiøbenhavn.

5) Ober-Directoris Pligt skal være at nefne den Person, som efter denne Fundages 1ste og 2den Articul kand nyde dette Stipendium, hvilken Person, naar hand af Professorerne er examineret og ved Deposits dygtig fiendt, bekommer af Ober-Directore en Aars Rente af Fundagens Capital, og skal Ober-Director holde Bog over alt det, som ved dette Stipendium passerer, og see derhen, at dermed i alle Maader efter Fundagen og den Sal. Testatoris Intention omgaaes, for hvilken Møye Ober-Director aarlig til hver 11 Junii bekommer efter Hans Måne- stæts allernaadigste Resolution af 3 Junii 1707 den 4 Articul Renten og Udgælds Pengene, som aarlig bedrager sig 1 Rdlr. 3 Mk.

6) Inspectores Stipendii skulle efter Sal. Testatoris Intention have været Rector og Professorerne ved det Kongl. Universitet i Kiøbenhavn, men som de ved deres Besvaring af 20 April 1707, da samme Inspection af Sal. Hr. Geheime-

Raad Niels Benzon, som den nærmeste Ober-
 Director Stipendii, om Gud havde sparet ham
 Livet, var dem tilbuden, en ville antage dette
 Stipendium, uden paa visse af dem foreslagne
 Conditioner, saa haver den Sal. Mand's Ar-
 vinger, hvilke tilkommer efter hans Sal. Frues
 Død, at gjøre derom den Austalt, efter Tidens
 Tilstand, som de best eragter og forsvarligt er,
 formaaet Højæble og Højærværdige Hr. Chri-
 sten Worm, Biskop over Sjøllands Stift,
 Consistorial Raad, SStæ Theologiæ Professore
 og Facultatis theologicæ Decanum, samt Belædie
 og Belbyrdige Anders Jacobsen, Kongl. Manc-
 stæts Justice-Raad og Borgemeester i Kiøben-
 havn, tillige med deres Efterkommere og Suc-
 cessores in officio at paatage sig det Stipendii
 Inspection med saadan Vilkaar, at de tillige-
 med Ober-Directore haver nøye Opsyn, at denne
 Fundag fand holdes i alle sine Ord, samt vel
 see til, at Ober-Director forvalter Capitalen
 forsvarligen, opsigter Hovedstolen frem og frem,
 saa ofte hand det got befinder, og igien mod
 nøyagtig Forsikring Pant eller Forlovere paa
 Rente udsætter, saasom dog Ober-Director og
 hans Arvinger til Capitalen blive ansvarlige i
 alle Maader, og Inspectores eller deres Arvin-
 ger for al Ansvar til den aldeeles ere fri og
 forskaanede. Ober-Director derforuden imod-

tager og udgiver Renten aarlig den 11 Junii i rette Tider og derover en sær Bog holder udi hvilkæn denne Fundag og Gieldes-Brevene paa Capitalen skal indskrives, saa og deres Navne, som niuder dette Stipendium, og tilkommer Inspecteurerne i lige Maade at have til deres Efterretning en Bog til bemeldte Stipendii Administration, hvilkæn nu og herefter bekostes af Ober-Directore, som pligtig er at lade Inspecteurerne see samme Bog, naar og saa tidt det af dem begiæres.

- 7) Obligationen paa denne Fundagis Capital, som udi en Obligation af 15 Decbr. 1710 er bestaaende hos Hands Majestæt, hvilkæn saa ofte den opsiges og igien udsættes skal Inspecteurerne tilkiendegives, være og forblive udi Ober-Directoris Gjemme, som derimod giver Hr. Biskoppen og den øverste Borgemeester en Revers, naar det af dem forlanges.

Til Stadfæstelse have vi denne Fundag, som efter Tidens Tilstand er grundet paa Sal. Justice-Raad Peder Laßons egenhændige Concept eller Udfastning, med vores Hænder undertegnet og med vore Signetter forseiglet:

Kiøbenhavn den 16 Junii Anno 1713.

Ch. Worm.
(L. S.)

A. Jacobsen.
(L. S.)

Efter Fuldmagt til Bitterlighed efter Begiering
 mig og mine upræjudicerlig paa min Syster-
 Søns Monsr. Ole von Læssens Begne

P. Worm,
 som Director og Arving underskrives af
 Matthias Poulsen. P. Benzon.

Efter Fuldmagt af endeel af Arvingerne
 Ch. Scavenius.

Underskriver som en Arving efter min Moders
 Morbroder Sal. Justice-Raad Peder Læsson, paa
 egen, Gødfkendes og nogle mine umyndige Mo-
 ster-Børns Begne. Og som den fulde Capital
 til Legatumet er kommen ud af den salig Mands
 Stervboe, saa er jeg, mine Arvinger, og de som
 underskrives for, en i nogen Maade pligtige til
 videre Legatums Svarelse.

H. Benzon.

Da ville Vi bemeldte Fundak udi alle dens Ord,
 Clausuler og Puncter, saasom den heroven indført
 findes, allernaadigst have confirmeret og stadfæstet.
 Forbydende alle og enhver herimod, eftersom fore-
 skrevet staaer, at hindre eller udi nogen Maade
 Forsang at gjøre, under Vor Hyldest og Naade.
 Givet paa Vort Slot Kiøbenhavn den 19 Martii
 No. 1714.

Under Vor Kongel. Haand og Signete.

Friderich R.

D. Wibe.

III. Høitideligheder.

1) I Nyborg Skole.

Den 2 Julii bleve Adjuncterne Andreas Hasselagger og Andreas Faaborg Møller, i Overeensstemmelse med Skoleforordningens §. 17, ved en offentlig Tale indsatte i deres Lærer-Embeder af Skolens Rector, Hr. E. Muntze. Efterat denne havde fremstillet de Grunde, Skolen havde til at lykønske sig med sine nye Lærere, fremtraadde Hr. Adjunct Møller, og udviklede, hvorledes Videnskaberne's Flor er en uundværlig Betingelse for en Stats Vel og dens Borgere's Lykke. Før, mellem og efter Talerne bleve afslungne nogle Sange, forfattede af Hr. Kirkesanger Sørensen og Hr. Adjunct Møller, og ledsagede med Fortepiano. Et Par Dage isorveien vare Stadens og Omegnens Honoratiores bleve indbudne ved nogle af Skolens Disciple. Høitiden holdtes paa Skolens Hørsal.

2) I Roskilde Skole.

Den 6 Julii blev Hr. Mag. Carl Frederik Schulz af Hs. Højærværdighed Hr. Biskop Ridder Dr. Münter indsat som Rector, Hr. Hans Henrich Behrmann som Overlærer og Hr. Peter Grib Fibiger som Adjunct ved

Roeskilde lærde Skole. Kl. 10 Formiddag forsamledes Skolens Lærer- og Discipelpersonale sig i Skolebygningen, hvor ogsaa Skolens forrige Rector, Hr. Dr. og Prof. Tauber, adskillige Embedsmænd og andre Honorationeres indfandt sig. Efterat en Symphonie var opført og det første Chor af nedenstaaende Cantate, forfattet af Hr. Adjunct Smith, var afslunget, fremtraadte Biskoppen og fremstillede de humanistiske Studiers Indflydelse paa Religionslærernes Dannelse i en kort latinsk Tale, som sluttedes med Rectors høitidelige Indsættelse. Derpaa besteg Rectoren Cathedret, og ligeledes i en latinsk Tale udviklede, hvorledes Ungdomslæreren kan bidrage til at vække, vedligeholde og fremme den Tænke- og Handlemaade, der er ligesaa gavnlig for Staten som for Skolen, hvorefter han skred til Indsættelsen af sine tvende ovennævnte Medlærere. Siden istemtes tvende Beretninger, og endelig sluttedes Acten ved det sidste Choral i Cantaten, hvortil Musikken var af Hr. Cantor Hartmann.

- C a n t a t e

Chor.

Hør! i Glidens stille Diem
juble Smaae og Store Glæde.

O! vor Længsels Dag brød frem

knyttet blev vor brudte Kiede!
 Dag! Du frydfuldt Haab os bringer.
 Lyd da, Glædens høie Sang!
 ret som Foraarslærken svinger
 sig mod Sol fra frošne Bang.
 Løste Foraarssolens Ild
 os ei Vintrens kolde Lænke?
 Sædt oplivet Haven vil
 sine Frugter Gliden skienke.
 Hvad der nys var foldt og dødt,
 suger Liv af Vaarens Grøde;
 Blomsterne skal dufte sødt
 i den friske Morgenrøde,
 Havens Bede stande smukt
 under kyndig Gartners Hænder,
 saa af Havens gyldne Frugt
 begges Dyder man erkiender.

Verelsang af 4 Disciple.

Til Rector, Dr. og Prof. Tauber.

Olding! Vintersolen blinker
 paa dit Hoveds Solblok ned;
 og dens mæge Straale vinker
 venlig Dig til Hvilens Fred.
 Lærdom, Sundhed, al din Alder
 ofred' Du os ædelt hen;
 derfor Barn og Lærer kalder
 Dig sin faderlige Ven.

Tauber! om din sølvgraae Linde
 Fædrelandet Egløv vandt:
 Horsens, Odens, Roeskild binde
 tusinde Rikerminder blandt.
 O! de skal din Pande føle
 mildt i stille Aftenstund,
 at dit Hjerte sødt kan føle
 Mindets Lyst til Dødens Blund.

Til Rector Mag. Schulz.

Elskte Schulz! - vor Smerte svinder
 for dit milde Ansyn hen.
 Afskædstaaren, som nedrinder,
 skjuler langsomt sig igien.
 Læt i Kredsen her omringe
 glade Smaa og Store Dig!
 I den Velkomstsang, vi bringe,
 tolke vore Hjertes sig.
 Alvorblandet Mildhed smilte
 stedse i dit muntre Blik.
 Som paa Roser frem Du ilte,
 hvor Du dog paa Torne gik.
 Dine Dyder vi paaskjønne
 af et reent erkjendeligt Bryst;
 O! vi ville Dig belønne
 ved vor Flid og Ære-Lyst.

Slutnings Choral.

Gud! vort Forsæt skuer Du,
 det, som stiger i vort Indre:
 dette høitidsfulde Nu
 stedse skal vor Siel erindre!
 Sign den Cæd, som udstrøes her,
 at den gylden Frugt maae bære!
 Sign, o Gud! enhver især,
 at vi vandre Dig til Ære!

3) Ribe Skole.

Løverdagen den 29 Sept. endtes den offentlige Examen her med en dansk Tale af Hr. Adjunct Bohnsen, hvori viste, hvor vigtig den physiske Dannelse er for Unglingen, der trakter efter at blive en nyttig Statens Borger, og ved hvis Slutning de Disciples Navne oplæstes, der havde aflagt de meest fyldestgørende Prøver paa Flid og Fremgang. For og efter Talen bleve nedenstaaende Sange, forfattede af Hr. Adjunct P. T. Hansen, afsiungne:

Før Talen.

Visdom! — du som sikkert leder
 Støvet's Sans uvisse Fied,
 Giennem Livets Dunkelheder,
 Hift til sand Enkjalighed:

Himmelske! — hvis Guddoms Bue
 Fylder Sielens Grund med Lyst,
 Stig fra Stjerners hvalte Bue
 Ned til hver din Dyrkers Bryst!

Du forædler vore Hierter,
 Gier din Elsker Pligten troe;
 Skienker Trøst i Livets Smerter,
 Og i Modgangs Storme Roe;
 Skion ved dig vort Liv bortrinder,
 End til Alderdommens Sne,
 Og naar Tid og Jord forsvinder,
 Troe vi Graven's Engel see.

Muntre Ungdom! — dig at gavne
 Wiisdoms Forgaard aabnes her.
 Vil du glad dens Alter favne,
 Da hav Dyd og Arbeid fier.
 Lærdom er en Bælt, som skyder
 Fra en stram og bitter Rod;
 Men dens Blomst dig Bellugt yder,
 Og dens Frugt er sød og god.

Efter Talem.

I Musernes haabfulde Sønner,
 O skuer med Glæde vort Held!
 Vort Fødeland moderlig skønner,
 Og fremmer vor Lykke og Vel.

Dig Daniens Frederik leder
 O Ungdom paa Veien til Hæder:
 Erkiend det med Tak, at din Skiebne er bliid,
 Brug vel den saa ædle, den kostbare Tid!

See Wiisdommen kjerlig indbyder
 Hver, som til dens Gode har Lyst;
 En Skam om ei villig du lyder
 Dens venlig indbydende Røst.
 O følg dog dens loffende Stemme!
 Dit Vel den saa mægtig kan fremme.
 Sant Skatte, som sikke og varige staae,
 Naar hine, som Lykken dig skienkte, forgaae.

4) I Golding Skole.

Den offentlige Examen her sluttedes med følgende Høitidelighed. Translationsacten indledes ved en Diverture af de Disciple, der nyde Underviisning i Instrumentalmusiken, hvorefter Hr. Rector Thorlacius betraadde Cathedret, og i en kort latinssk Tale fremstillede den methodiske Underviisningsmaade som et af den nærværende Skoleindretnings væsentlige Fortrin. Efter Talen bleve nedenstaaende Linier affiungne, forfattede af den residerende Capellan, Sognepræst Garnæs, og ledsagede med Instrumenter af Disciplene under Hr. Organist Rasmussens Anførsel:

Gaaer med Lyft, Athenes Sønner,
 Til Gudindens Tempel hen!
 Naar den Krands, hvormed hun lønner!
 Aldrig, aldrig visner den.

Lærdom danner Aand og Sæder,
 Mildner selv Tyranners Tid;
 Kundskab adler Livets Glæder,
 Styrker i dets haarde Strid.

O, Athenes unge Sønner!
 Gler frem paa Lærdoms Wei!
 Intet, intet bedre lønner;
 Den Gudinde sviger ei.

IV. Gymnastik ved de lærde Skoler.

1) Ved Frederiksborg Skole.

Under Læreren i Gymnastik ic. Hr. Goos's
 Veiledning fortsattes *) i denne Sommer Svøm-
 meøvelserne, hvori 39 Disciple toge Deel; af disse
 bragte 18 det i Længdesvømming til 600 = 3000
 Alen, i Dykken til 8 = 20 Alen, 8 til 200 = 400
 Alen i Længden og 6 = 8 Alen i Dybden, 13 gjorde
 noget mindre Fremgang i begge Arter af Fær-
 dighed.

(Efter Indberetning fra Hr. Goos.)

*) S. disse Annal. 1809, 2 B. S. 107.

2) Ved Nakslov Skole.

De her ved Skolen indførte Svømmeøvelser ere fremdeles*) i Sommer blevene anstillede af Hr. Overlærer Stephansen selv, da det, siden den Søemand, som forhen ledede disse Øvelser, blev bortkaldet, ikke har været mueligt, der paa Stedet at finde nogen, som denne Underviisning med Sikkerhed kunde betroe. Af 32 Disciple, som have taget Deel i samme, vare de 16 Begyndere. Den Præmie, som af en Patriot var bleven udsat for den af Disciplene, som bragte det videst, blev denne Gang ei uddeelt, fordi tvende af dem, som havde gjort meest Fremgang, bleve syge, da Dagen til Beddeprøven var berammet, og det var for sildigt at anstille samme, da hine igien vare blevene farske.

(Uddeelt af Hr. Overlærer Stephansen.)

3) Ved Nykøbing Skole.

Disciplene i denne Skole, hvis Beliggenhed tilbyder en saa beqvem Leilighed, have i Sommer øvet sig i at svømme under Veiledning af Hr. Adjunct Nyholm, hvis Omhu i denne Henseende har givet ham Adkomst til mange Forældres Taknemmelighed. I Anledning af adskillige Foræl-

*) Sammeledes S. 107. 108.

des og Bærgeres i denne Henseende til Skolens Rector, Hr. Mag. Bloch, yttrede Ansfer, har denne i sit sidste Skoleprogram indrykket følgende Erklæring:

"Man har ofte gjort mig det Spørgsmaal: om Gymnastik ikke dreves i Nykøbing Kathedralskole? og jeg anseer det for et Beviis paa Forældrenes Tillid til Skolens Bestyrelse, at de ikke endnu oftere spørge om, hvad der i den Henseende foranstaltes eller befordres, undlades eller forbydes? Sagens Bigtighed udfræver, at jeg her cengang for alle forklarer mig desangaaende.

Saa erkiendt gavnlige som slige kunstmæssig anstillede Legemsøvelser end ere for Ungdommen, saa er deres Iverksættelse dog ikke siælden forbunden med een eller anden Fare. Selv ved det omhyggeligste Opsyn, selv ved den dueligste Anvisning kan et Uheld være mueligt. Der, hvor det rammer, kan Forældres naturlige Kummer derover lettelig frembringe til Skolen, som foranstaltede slige Øvelser, den Bebreidelse, at man kunde have ladet det fare, der ikke egentlig vedkom den lærde Skoleunderviisnings Bestemmelse. Og om dette nu end ikke kunde ned sætte en Indretnings Værd, der paa den anden Side havde opveieude Fordele, saa tilstaaer jeg dog, hvad mig angaaer, gierne den Svaghed,

at eet eneste uløffeligt Tilfælde kunde affkræffe mig i den Grad, at jeg tabte Modet for enhver Fortsættelse af . flige Øvelser for Fremtiden. Endelig forsøges og saavel Fæderne som Bamselighederne ved Sagens Iverksættelse end mere derved, at et fuldkommen betryggende Opsyn og en fuldkommen hensigtsret Anvisning maa skee aldrig vil være at erholde. Disse Betæneligheder er det, som hidtil have gjort og maa skee altid ville gjøre mig frygtagtig og seendregtig til enten at foreslaae eller foranstalte, hvad Tidens Aand maa skee kan bebreide mig, men Forældrenes og min egen Rolighed derimod belønner mig for, ei at have foreslaaet eller foranstaltet.

Imidlertid er det mig dog paa den anden Side ikke mindre vigtigt, at vore Lærlingers Aand ikke skal kunne siges at være uddannet paa deres Legems Bekostning. Ikke blot er der til den Ende i Lærernes Forsamlinger truffet saadan Aftale i Henseende til det Arbejde, der fordres af Disciplen, at det ikke skal overstige hans Kræfter; men der leenes ham endog desuden paa Skolen baade før Underviisningen og imellem hver anden Underviisningstime, i Overensstemmelse med Skoleforordningens 55de §., en passende Tid til Forfriskning og Legemsbevægelser i den

frie Luft. Denne Tid tilbringes da sædvanlig med Boldspil og andre muntre Lege, stundom med at gaae paa Stylder, springe eller løbe om Kap, slaae Hiul o. a. m., Alt under een eller flere Læreres Opsyn. Selv Frivilligheden, hvorefter, og den egne Drift, hvorefter disse Legemsbevægelser foretages, gjør dem — synes mig — just til det, de skulle være, en vederqvægende og sund Fornøielse. ”Men — indvender man mig — ogsaa her kan jo et Uheld indtræffe!” O ja! selv paa det blotte Stuegulv, for sine Forældres egne Dine, kan det muntre Barn falde og brække Arm eller Been; men hvilken fornuftig Fader eller Moder vilde vel derfor bebreide sig, at deres Barn havde havt Lov til at gaae paa Gulvet eller, naar det var glad, til at hoppe og springe. Dog herom kan hos Fornuftigtænkende ikke være to Meninger. Vi gaae derfor nu til den Punkt, der allermæst har givet mig Anledning til nærværende Uttringer, og det er Sæbad og Svømming. Denne Green af Gymnasien er til Sundhedens Bediigeholdelse og Legemets Styrkning af saa heldig en Indflydelse, Færdigheden derudi i paa kommende Farer saa ubetalelig til at redde enten sit eget eller Andres Liv, og Dvølsen selv endelig saa vederqvægende og behagelig, at det næsten vilde være en Haardhed at nægte unge Mennester

Frihed dertil, forudsat, at al Fare derved med Sandsynlighed kan forebygges. Men et Par sørgelige Exempler, som i denne Sommer have tildraget sig her i Stiftet, ere desværre Beviis paa, hvorledes selv en velordnet Indretning og den omhyggeligste Forsigtighed ikke altid er mægtig til at forekomme enhver Ulykke, som et eller andet ungt Menneske ved Ubetænsksomhed og Forbovenhed kan tildrage sig *). Hvad er

*) Saadan Fare vilde det være meget let at forebygge paa de Steder, som ligge nær ved Strand, Fiord eller aaben Strøm, naar man blot (en Foranstaltning, hvorved ethvert saadant Steds Magistrat kunde erhverve sig Fortieneste) vilde indhegne et Stykke af Søen eller Strømmen, fra Landjorden med et Pæleværk, bærende et simpelt Galerie (hvis nemlig ei en allerede tilstædeværende Brygge, som kunde benyttes, gjorde saadant overflødig), med Dybet med en Flydebroe, saaledes at lægge Sider tilligemed Gaderne udgjorde et Bassin i Form af et Parallelogram. Naar nu dette Bassin, jo længere jo bedre, derhos ei var bredere, end at man beqvemt fra enhver af Siderne kunde række til dets Midte med en Stang, saa vilde Opsynet endog med flere Lærlinge paa eengang blive meget let og sikkert, og det vilde, til at forekomme enhver Ulykke, være nok, om endog kun een af de Opsynsførende skulde selv være svømmekundig. Hvor en saadan offentlig Foranstaltning fandt Sted, er det ildg. Mening, at det ei alene vilde være

altsaa nu her at gøre? Et Forbud mod Badning og Svømmeøvelser, om end Skolen var berettiget til at gøre sine Alumnier dette, vilde i mine Tanker være det Hensigtsstridigste og Allerumyttigste, man i den Henseende kunde foretage sig, deels fordi Tingen i sig selv er alt for naturlig, nyttig, velgørende og i visse Tilfælde endog nødvendig til, at den burde formenes den Unge; og deels fordi et saadant urimeligt Forbud, istedet for at standse Sagen, snarere vilde forvolde, at den Unge listede sig til at nyde denne ham behagelige Forfriskning i Smu, og altsaa derved udsætte sig for langt større

uforsvarligt af Forældre at formene deres Sønner Erhvervelsen af en saa vigtig Færdighed, men at hine dertil ligesaa lidet skulde være beføjede, som til at forholde dem Underviisning i at læse og skrive og andre almeennødvendige Færdigheder. Ved de franske Lyceer og andre Skoler spørger man ikke i denne Henseende Elevernes Forældre. Denne Underviisning hører een gang til de reglementerede for alle dem, hvis Legemsconstitution ei gjør dem dertil uskiktede. Men denne Green af Ungdommens physiske, for den studerende Klasse af samme ikke mindre nødvendige, Dannelse vil ogsaa hos os nyde tiltagende Yndest i samme Grad, som Antallet tiltager af de Fædre, der af egen Erfaring vide at paaføre det Gunde, Gavnlige, Velgørende, Nødvendige i den her omhandlede Dvæls og Færdighed.

Fare, end naar han aabenlyst; i Selskab med
 Flere, og under kyndige og forstandige Folks
 Opsyn kunde faae sit Ønske tilfredsstillet. Og
 dette er Aarsagen, hvorfor man her ved Skolen
 allerede for henved 2 Aar siden gjorde den Af-
 tale, at Een af Lærerne vilde, saa ofte Beir-
 ligt dertil var tjenligt, paatage sig den ikke
 lidet byrdefulde Forretning, at følge ud med,
 især de yngre, Disciple, som havde Lust til at
 bade sig eller svømme, og da ved et omhygge-
 ligt Opsyn sørge for at forhindre Alt, hvad der
 i Henseende til enten Sædelighedens Øvertræ-
 delse eller mulig Fare kunde være at befrygte.
 Denne Foranstaltning er de to sidste Sommere
 igiennem bestandig vedligeholdt, og har især
 Hr. Adjunct Nyholm, der selv svømmer med
 Færdighed, ved sin i denne Henseende udviste
 Omhu gjort sig fortient til mange Forældres
 Taknemlighed. Mine Læsere see, at denne For-
 anstaltning egentlig ligger udenfor det, Embeds-
 pligt kan fordre af Skolens Bestyrer og øvrige
 Lærere; og at ingen anden Bevæggrund, end
 Omhu for at værne om Sædeligheden og fore-
 bygge mulige Ulykker, har formaact os til at
 træffe Samme. Men ikke desto mindre: Men-
 neskets Kræfter ere for svage til at kunne med
 Visshed i saadan Henseende love sig eller Andre
 en fuldkommen Betryggelse; og hvilken Lærer

tør vel, uagtet al sin Omhu, indestaae for det, som selv de omhyggeligste Forældre ei kunne indestaae for? Der levnes mig altsaa kun den Udvei, som jeg her griber: at anmode samtlige Disciplenes Forældre eller Bærger om: "at de for Fremtiden ville ved hver Sommers Begyndelse ikke allene paa det bestemteste tilkiendegive deres Sønner, om disse maa bade sig og svømme i Stranden under en Lærers Op-
sigt, eller ikke? men endog ved et Par Ord skriftlig underrette mig om denne deres udtryffelige Villie", da det stedse skal være mig og mine Medlærere ligesaa stor en Glæde at holde, saavidt vor Virkekreds gaaer, Børn til Lydighed mod ethvert deres Forældres Ønske, som i og udenfor Skolen at bidrage hvad os muligt er til at fremme de unge Menneskers Uddannelse og Belsærd."

V. Leiligheds Skrifter.

Quibus modis efficere potest præceptor, ut bonus vigeat inter discipulos vitæ mos & consuetudo. Et Indbydelsesskrift til den offentlige Examen ved den lærde Skole i Røe-

Skilde i Sept. 1810; af Mag. C. F. Schulz,
Skolens Rector. Kiøbenhavn 1810. 8. Latin og
Dansk, 39 S.

Nærværende Leilighedskrift havde i sin oprindelige Form været brugt som latinsk Tale ved Forfatterens Indsættelse til Rector ved den lærde Skole i Næstilde, hvorefter den med nogle Modificationer udgaves som en prolusio til den offentlige Examen, med en tilføiet dansk Oversættelse ved Adjunct Fibiger.

Efter nogle foreløbige Bemærkninger om den umiskjendelige og høistvigtige Indflydelse, som den i en offentlig Skole herskende sædelige Tone har og maa have paa Unglingenes Characterdannelse og derved paa deres Grundfætninger, Opførsel og Adfærd, naar de engang ere traadte ud i en videre Kreds, skrider Forf. til Undersøgelsen af det Spørgsmaal: "ved hvilke Midler vil altsaa Ungdomslæreren kunne fremvirke, vedligeholde og befordre blandt Lærlingerne en saadan Tænke- og Handlemaade, der kan vorde ligesaa frugtbringende for Staten som for Skolen?"

Det første Middel bestaaer i Sielenævnernes rigtige Udvikling, i Tænke- og Dømmekraftens behørig Ledelse. "Foresællinger, Begreber, Tanker, Slutninger bør styres saaledes, at de nøiagtigen svare til de med Naturen overensstemmende, af de

viseste Mænd forefrevne Lærningslove. Dette er
 saa at sige den indvortes anvendte Lægedom, hvis
 Virkning er desto stærkere og varigere, jo mere
 skjult og langsomt den i Begyndelsen yttres og
 udbreder sig." Dermed bør forbindes Underviis-
 ningens Behandling paa saadan Maade, at den
 tillige faaer en umiddelbar Indflydelse paa Grund-
 sætninger og Character. Mangel paa en saadan
 Forbindelse synes det især at burde tilskrives, at
 Sielens Evneres Udvikling og Characterens Foræd-
 ling ei altid holde Skridt med hinanden, at den,
 som har Forstand og Indsigt nok til at skielne
 mellem det Gode og det Onde, mellem Sandhed
 og Løgn, dog ofte befindes i moralsk Henseende
 at være lidet agtværdig. Forf. raader derfor at
 benytte Underviisningen selv til at indgyde ædle
 Følelser i Unglingenes Hierte, og anbefaler i denne
 Henseende Grækerne's Exempel. Dertil finder han
 og flere af de Gienstande, hvormed den lærde Skole-
 underviisning daglig sysselsætter sig, at være for-
 trinligen skikkede. Jo nærmere Udgangen her aab-
 nes til Bekendtskab med Oldtidens Mesterværker,
 og jo hyppigere dette Dannelsesmiddel benyttes,
 desto vigtigere maa Indflydelsen deraf blive under
 duelige Læreres hensigtsvarende Veiledning. Saa-
 ledes læres der ikke for Skolen alene, men ogsaa
 for Livet og Samfundet.

En vigtig Omstændighed i Henseende til Skoleungdommens moralske Dannelse er Sædelighedens og Tonens Besskaffenhed i den Bye, hvor Skolen ligger. Fors. giver i denne Henseende Byen Noeskilde et fordeelagtigt Vidnesbyrd. I øvrigt kan Læreren ikke være agtpaagivende nok paa Discipleens Forhold uden for Skolen, og bør regne dette Opsyn til en af sine helligste Pligter. Fors. yttres bestemtere sin Mening om, paa hvad Maade en samvittighedsfuld Lærer kan lette sig selv Udøvelsen af denne Pligt, hvori ogsaa andre Medborgere kunne, naar de ville, med Held understøtte ham. Intet Middel forekommer ham virksommere end Unglingenes Indførelse og Optagelse i dannede Familier og Selskaber. " Ingen være saa taabelig eller hovmodig, at han anseer det for et Skaar i sin Værdighed, at omgaaes en Skoles Lærlinger! hvo der foragter Unglingen for hans Ungdoms Skyld, handler som den, der vilde nedtræde Busten, fordi den ei er et Træe." Ogsaa anbefaler han passende fælles Legemsøvelser, som Midler til en behagelig og derhos for Legemet gavnlig Benyttelse af Fritimerne, hvorved Skoleungdommen med det samme afholdes fra at anvende disse til saadanne Fornøielser og Udspreddelser, som kunne være dem uværdige eller skadelige, og som det er bedst, at den slet ikke faaer nogen Smag paa.

Skulde Lærerne, hvad oftest er Tilfældet, savne den Medvirkning af andre, som han ønskede, bør de dog arbejde paa, ved egen Kraft at udrette, hvad de kunne; deres eget Exempel vise Lærlingen Veien. Det er naturligt, at dette maa have en stor Indflydelse paa Disciplenes Character, Tone og Udfærd. I Lærernes eget Hjerte maa den Sæd, de udsprede, have baaret saadanne Frugter, "at de veldædige Videnskaber, fra hvilke den ungdommelige Siel henter sin Næring, her træde frem i deres fulde Værd og Ypperlighed, og klarligen bevise, hvor stort Fortrin det Menneske, hvis Barm deres forædlende Kraft har aabnet for Dyden og dens Udøvelse, besidder fremfor den raa, uvidende Mængde."

VI. Necrolog.

(Meddeelt af Hr. Secretær Peter Bogt.)

Paa Christiania Engehuus døde den 17 Jun. d. A. Adjunct ved Middelsskolen i Kongsberg, Jens Bogt. Han var fød den 8 Febr. 1788 i Drammen af Faderen Sorenskriver Niels Nielsen Bogt, Moderen Abigael Monrad. Han var den yngste af fire Sønner, som Faderen alle bestemte til den videnskabelige Bane. Hans gode Anlæg og store

Lærelyst opvakte tidlig et fortrinligt Haab om ham. 1803 blev han af daværende Rector ved Kongsberg Skole, Hr. Mag. Boye, dimitteret til Universitetet, hvor han saavel ved Examen artium, som ved den philosophiske og philologiske Examen erholdt Udmærkelse og offentlig Berømmelse.

Han havde bestemt sig til det theologiske Studium; men Mangel paa anden Understøttelse end den, Universitetets Stipendier forskaffede ham, nødsagede ham til, i de 3 Aar, han endnu opholdt sig ved Universitetet, at anvende den meste Tid paa andres Underviisning, især da en Beensvag-
hed, som et uheldigt Fald i hans Barndom havde paadraget ham, og af hvilken han jevnlig havde Mindelser, ikke tillod ham med Lyst og Kraft stedse at arbejde. I Haab om, at et sundere Klima skulde bidrage til at forbedre hans Helbred, som ved hiint Tilfælde var blevet meget svækket, og at et fast Levebrød skulde give ham et efter hans Stilling beqvemmere og bedre Udkomme, troede han at burde til gunstigere Tider afbryde sine Studeringer, og modtage en kongelig Lærerplads ved den kongsbergiske Middelskole, som i Aaret 1807 blev ham tilbudet. Men en sørgelig Skiebne gif han her imøde! uforudseete Omstændigheder stødte til, som forværrede hans Helbred, saa at han flere Gange maatte lægge sig under Lægens Pleie, og udstod med sielden Standhaftighed mange smer-

tesfulde Kurer; hans Been blev vel aldeles helbredet, men imidlertid havde den flercaarige Svagelighed undergravet hans Legeme og knækket hans af Naturen muntre Sindsstemning. Lungesindigheden svækkede end mere hans Sielskræfter og ødelagde hans Legeme, hvoraf ifkkin en Skygge var tilbage, da hans Livs Lys udslukkedes paa Christiania Sygehuus den 17 Junii 1840. Moder, Godstjende og Venner begravde den Elsktes Tab, men foldere Eftertanke beroligede dem ved den Betragtning, at hans Liv kun var en Bolig for Lidelser, og Døden hans eeneste Befrier.

Godmodighed, Fromhed, fræng Retskaffenhed og Nidfiærhed i Pligters Opfyldelse udgjorde Hovedtræk i den Afsødes agtværdige Character.

VII. Blandede Efterretninger.

Under 7 August har Hs. Majestæt Kongen allernaadigst stadsfæstet en mellem Yderne af Dure Sogns Kongeforntiende og Odense Communitet, som bemeldte Tiende er tilslagt, for Amtmanden over Svendborg Amt vedtagen og til allerhøieste Approbation indstillet Forening om denne Tiendes Overdragelse for bestandig til fornævnte Sogns Beboere, paa Vilkaar, at de deraf til bemeldte Stiftelse svare en aarlig Afgift af 2 Skpr. Rug,

1. Skp. Byg og 2. Skp. Havre pr. Tønde Hartkorn, at betales med Penge efter hvert Aars Capitelstart, og derhos tillige selv udrede alle ordentlige eller overordentlige Skatter og Afgifter, som enten ere eller herefter paabudne vorde, hvad enten samme ere eller blive Tienden, dens Hartkorn eller Eier paalagte, uden Byrde eller Udgift i nogen Maade for Stiftelsen.

Sognets tiendeydende Hartkorn er 232 Tdr. 7 Skp. 1 Alb.

Den hidtil brugelige Indsamling af de Frue Skole i Kiøbenhavn tilkommende Degnepensioner var saavel med Hensyn til Incassator, som til dem, der yde denne Afgift, forbunden med adskillige Vanskeligheder og Uleiligheder. Degnepensionerne modtoges nemlig særskilt fra enhver vedkommende Degn eller Kirkesanger, altsaa i smaa Summer, ved forskjellige Leiligheder og til forskjellige Tider, saa at det aarlige Beløbielden indkom, uden at nogen Resistance blev tilbage. Dette anledigede Skoleraadet til at foreslaae en bedre Indretning i denne Henseende, og, efterat Directionen herom havde corresponderet med det Kongel. Danske Cancellie, er nu af dette Collegium bifaldt og foranstaltet, at de Frue Skole tillagte Degnepensioner maae af vedkommende Degne betales til Præsterne,

der med de øvrige saakaldte Expenser tilstille vedkommende Amtsprovst samme, for af denne ved Landemodet at overleveres Stiftsprovsten, af hvem Skolens Casserer da igien modtager dem.

De Degnekalde, af hvilke der svares Degnepensioner til bemeldte Skole, og disses Summer, ere følgende: —

I. af Søkkelunds Herred:

1) Gladsaxe og Herløv = 12 Rdlr.

2) Brøndshøj og Nødovre 8 —

(betales af Præsten i Brøndshøj,

der oppelærer Degne-

indkomsterne.)

3) Hvidovre = 8 —

4) Gjentofte = 8 —

5) Lynghøj = 10 —

6) Søllerød = 6 —

52 Rdlr.

II. Holmens Provstie:

1) Taarnby = 12 Rdlr.

2) Magleby = 12 —

24 Rdlr.

III. Ølstykke Herred:

1) Steenløse og Børse 8 Rdlr.

2) Slagslunde og Gandsløse 6 — 4 Mk.

3) Ølstykke = 4 —

4) Snedstrup = 2 —

20 Rdl. 4 Mk.

Alt i alt 96 Rdl. 4 Mk.

Transport 96 Rd. 4 Mk.

IV. Smørum Herred:

1) Brøndbye Øster og Vester	10 Rd.	
2) Høie Taastrup	= 10	—
3) Ballerup og Maaløv	10	—
4) Glostrup	= 8	— 4 Mk.
5) Hersted Øster og Vester	10	—
6) Lidøe og Smørum	10	—
7) Wallensbæk	= 4	—
8) Thorshunde og Tishøj	10	—
9) Sengeløse	= 8	—
10) Kirkeværløse	= 6	—
		86 Rd. 4 Mk.

V. Ramløse Herred:

1) Borup og Kammersløf	6 Rd.	
2) Eghøj	= 4	—
3) Rorup og Glim	= 8	—
4) Dalby	= 3	—
5) Høielse (Vellinge)	8	—
6) Ørsted og Daastrup	8	— 4 Mk.
7) Gadstrup og Eghøj	10	—
8) Højemagle	= 3	—
		50 Rd. 4 Mk.

Tilsammen 234 Rdlr.

Sognepræsten til Phanefjord paa Møen, Hr.
J. Paludan, har til Minde om sin haabefulde

Søn, der i forrige Aar døde som Discipel i Ny-
 kjøbing Skole, skænket til denne Skoles Biblio-
 thek sex Bøger, hvoriblandt Biedewelts Samling
 af ægyptiske og romerske Oldsager, Kbhvn 1786.
 Fol.

Til samme Skoles Bogsamling har Hr. E.
 Paludan, Sognepræst til Søndre-Kirkeby paa
 Falster, foræret tolv naturhistoriske og philolo-
 giske, og Hr. Prof. Wolf toende mathematiske
 Skrifter.